

Minnaar verrast met combinatie Bach en Manneke

Vanwege de Corona maatregelen was het Koloniekkerkje in Wilhelminaoord slechts gedeeltelijk bezet. Het was er fris, omdat er extra geventileerd moest worden. Maar de circa honderd bezoekers waren getuige van een onvergetelijk optreden van meester pianist Hannes Minnaar. Op het programma stonden de bijna anderhalf uur durende Goldberg-varianties (BWV 988) van Johann Sebastian Bach. Volgens niet bevestigde verhalen zou deze compositie een opdracht zijn van de Russische gezant Graf Von Keyserlingh. De diplomaat leed aan ernstige slapeloosheid en vroeg Bach om voor hem een muziekstuk te schrijven, dat door zijn klavecijnist Johann Gotlieb Goldberg kon worden uitgevoerd. Bach componeerde in 1741 voor hem de 'Aria mit verschiedenen Veränderungen'. Hij werd er rijkelijk voor beloond, maar het is niet bekend of de graaf beter is gaan slapen. De basis van het werk is een aria met een sarabande, een gracieuze dans met 32 maten. Op bijna mathematische wijze heeft Bach 30 varianties geschreven, ingedeeld in groepen van drie en gemaakt op de baslijn uit de aria. Het werk is doorspekt met rijke en fijne klankversieringen. De uitvoering vraagt niet alleen virtuoos, en vaak technisch erg moeilijk spel, maar ook een enorme concentratie. De varianties zijn voor klavecimbel geschreven, maar worden meestal op de piano uitgevoerd. De Goldberg-varianties behoren tot de absolute meesterwerken in de klavierliteratuur.

Hannes Minnaar (37) maakte gebruik van een concertvleugel. Door zijn lichte en heldere wijze van spelen probeerde hij dichtbij de oorsprong van de door Bach opgeschreven muziek te blijven. Nauwgezet bleef hij ver van overdreven accenten en romantische effecten. Het was een soms sobere maar goudeerlijke interpretatie. En het was vooral een bewonderenswaardige muzikale prestatie.

Naast de Goldberg-varianties stond de compositie 'Gedanken zu Bach' van de hedendaagse Nederlandse componist Daan Manneke geprogrammeerd. Manneke schreef dit werk in 2020 in opdracht van Hannes Minnaar. Het stuk heeft als ondertitel: 'Ach wie flüchtig, ach wie nichtig' naar een oud Duits kerklied, dat Bach gebruikte in zijn gelijknamige cantate BWV 26. De compositie bestaat uit zes korte deeltjes die een opmaat vormen naar de aria uit de Goldberg-varianties. Het is mooie muziek, zeer toegankelijk en puur.

Heel verrassend programmeerde Hannes Minnaar het werk van Manneke als een markerende scharnierfunctie in het midden van de Goldberg-variantie, tussen variatie 15 en 16. De sfeer die de compositie van Manneke oproept, verschilt weliswaar, maar tegelijkertijd sluit het werk qua stijl verrassend mooi aan bij de muziek van Bach. Even had ik het gevoel van een reset, of liever een 'wake-up call'. De overgang terug naar Bach naar de ouverture van variatie 16 was vloeiend en eigenlijk heel natuurlijk. Deze programmering, met instemming van Daan Manneke, is een interessante, maar wel een effectrijke aanvulling op Minnaar's strikte interpretatie van Bach. Ook in het vervolg van laatste serie varianties hield hij de spanning goed vast. De bewuste stiltes tussen de drie laatste delen waren bij wijze van spreken 'hoorbaar'.

Een week geleden noemde ik het optreden van Ronald Brautigam in Blokzijl een pianistisch hoogtepunt. Hannes Minnaar zorgde gisteren voor een tweede onvergetelijke uitvoering in Wilhelminaoord.

André Tempelaar